

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-III-37/2014

Zagreb, 14. prosinca 2016.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Prvom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Antun Palarić, predsjednik Vijeća te suci Andrej Abramović, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan i Josip Leko, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenula Udruga vlasnika apartmana i poslovnih prostora Turističko-stambenog naselja Gajac, koju zastupa predsjednica Štefanija Braun Kleončić, na sjednici održanoj 14. prosinca 2016. jednoglasno je donio

ODLUKU

Ustavna tužba se odbija.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ustavnu tužbu podnijela je Udruga vlasnika apartmana i poslovnih prostora Turističko-stambenog naselja Gajac (u daljnjem tekstu: podnositeljica) koju u postupku pred Ustavnim sudom zastupa predsjednica Štefanija Braun Kleončić protiv sudskih odluka donesenih u parničnom postupku radi utvrđenja ništavosti ugovora o kupoprodaji.

Ustavna tužba podnesena je protiv presude i rješenja Županijskog suda u Zadru broj: Gž-1709/10 od 6. srpnja 2010., (u daljnjem tekstu: osporena presuda) kojom je djelomično odbijena žalba podnositeljice (kao prvotužiteljice u parničnom postupku) te drugotužitelja i trećetužitelja kao neosnovana i potvrđena presuda Općinskog suda u Pagu broj: P-207/08 od 8. ožujka 2010. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda) u točki I izreke, dok je u odnosu na točku II izreke (odluke o parničnom trošku) preinačena na način da su tužitelji (uključujući i podnositeljicu) dužni solidarno naknaditi prvotuženiku, Gortan Građevinarstvo d.d. Zagrebu parnični trošak u iznosu od 615,00 kn, a drugotuženiku, CIKLAMA d.o.o. Zagreb, iznos od 6.095,00 kn.

Navedenom prvostupanjskom presudom u točki I izreke odbijen je tužbeni zahtjev kojim je traženo utvrđenje ništavim kupoprodajnih ugovora broj: 1-IX/2001 i 3-IX/2001 i Aneksa ugovora sklopljenih između tuženika, brisanje uknjižbe i uspostava prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja. U točki II izreke naložena je solidarna isplata troškova parničnog postupka drugotuženiku u iznosu od 6.710,00 kn.

1.1. Podnositeljica je 17. kolovoza 2010. protiv osporene presude izjavila reviziju koju je Vrhovni sud Republike Hrvatske rješenjem broj: Rev-2228/10-2 od 23. listopada 2013. odbacio kao nedopuštenu. Zbog navedenog, u tijeku ustavnosudskog postupka podnositeljici je upućeno tzv. revizijsko pismo broj: U-III-4120/2010 od 25. listopada 2010. s uputom da nakon odluke o reviziji može predložiti nastavak ustavnosudskog postupka. Podneskom od 28. prosinca 2013. podnositeljica je predložila nastavak ustavnosudskog postupka.

2. Podnositeljica smatra da su joj osporenim presudom povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 29. stavkom 1. i 48. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

2.1. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Općinskog suda u Pagu broj: P-207/08.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

3. Uvidom u pribavljeni spis Općinskog suda u Pagu utvrđeno je da su "Gortan-građevinarstvo" d.d. Zagreb kao prodavatelj i "CIKLAMA" d.o.o. Zagreb kao kupac 4. rujna 2001. zaključili ugovore o kupoprodaji nekretnina i aneks ugovora o kupoprodaji nekretnina (kojim je djelomično promijenjen predmet prodaje) pobliže opisanih u izreci presude Općinskog suda u Pagu broj: P-165/02 od 13. prosinca 2007.

3.1. Podnositeljica kao prvotužiteljica te drugotužitelj i trećetužitelj pokrenuli su 2. kolovoza 2002. postupak pred Općinskim sudom u Pagu kojim su tražili utvrđenje ništavim navedenih ugovora o kupoprodaji i aneksa ugovora, brisanje uknjižbe i uspostava prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja, navodeći da prodavatelj nije bio vlasnik spornih nekretnina, nego su iste bile upisane kao društveno vlasništvo s pravom korištenja GRO "Vladimir Gortan" Zagreb. Nadalje u tužbi je navedeno da sporne nekretnine nisu bile aktiva GRO "Vladimir Gortan" Zagreb jer prilikom pretvorbe društvenog poduzeća nisu bile procijenjene niti unesene u kapital. Smatraju sporne ugovore ništavim jer pravo korištenja koje je imalo GRO "Vladimir Gortan" nije prešlo u vlasništvo prodavatelja te stoga nije niti mogao zaključiti sporne ugovore.

3.2. Općinski sud u Pagu donio je 13. prosinca 2007. presudu broj: P-165/02 kojom je odbio tužbeni zahtjev. Općinski sud u Pagu u obrazloženju navedene presude naveo je da se između Republike Hrvatske i tuženika vode parnični postupci radi utvrđenja ništavosti ugovora o kupoprodaji koji su predmet ovosudskog postupka te da je Republika Hrvatska vlasnica spornih nekretnina.

3.3. Protiv navedene presude Općinskog suda u Pagu podnositeljica te drugotužitelj i trećetužitelj podnijeli su žalbu koju je Županijski sud u Zadru ocijenio osnovanom te rješenjem broj: GŽ-1017/08 od 27. svibnja 2008. ukinuo presudu Općinskog suda u Pagu broj: P-165/02 od 13. prosinca 2007. te predmet vratio na ponovno odlučivanje.

Županijski sud u Zadru potvrdio je pravno stajalište Općinskog suda u Pagu da su

sporne nekretnine koje su bile predmet ugovora o kupoprodaji u vlasništvu Republike Hrvatske. Međutim, zaključio je da činjenica - "prodaja tuđe stvari" - ne može imati za posljedicu ništavost ugovora.

U odnosu na pobudu i ponašanje ugovornih stranaka pri sklapanje ugovora sud je u obrazloženju presude naveo sljedeće:

"Međutim, sud nije utvrđivao, niti je dao razloge o tome da li je u ponašanju ugovornih strana prilikom sklapanja ugovora bilo nečega suprotnog moralu društva, promatrano kroz prizmu osjetljivosti i negodovanja društva (javnog mnijenja) na devijantne načine pretvorbe u slučajevima kada se ostvarilo pravo vlasništva na nekretninama koje nisu bile obuhvaćene postupkom pretvorbe.

Pored toga, sud se nije bavio pitanjem iz kojih pobuda se sklopljeni ugovori, jer ukoliko je pobuda bila nedopuštena to bi imalo utjecaja na pravni učinak (pravovaljanost) ugovora (čl.53.st.2.ZOO).

Naime, odredbom čl.10. ZOO propisano je da sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose ali ih ne mogu uređivati suprotno Ustavu, prisilnim propisima, te posebno moralu društva iz razloga što je sud u pravomoćno okončanom predmetu pod poslovnim brojem P-52/02 zauzeo, doduše nedovoljno obrazloženi, stav da bi ugovori bili nemoralni, na što se opravdano upire u žalbi.

Na osnovi iznesenog trebalo je ... uvažiti žalbu ... s time da bi bilo korisno spojiti parnice koje se spominju u obrazloženju prvostupanjske presude u kojima postupcima nisu pravomoćno okončani, kako bi se Republici Hrvatskoj omogućilo da zaštiti svoja prava."

3.4. Postupak se povodom ukidnog rješenja nastavio voditi pred Općinskim sudom u Pagu koji je nakon provedenog dokaznog postupka donio prvostupanjsku presudu broj: P-207/08 od 8. ožujka 2010. kojom je odbijen tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Mjerodavni dio prvostupanjske presude koji se odnosi na vlasništvo (pravo korištenja) spornih nekretnina glasi:

"(...) Nije sporno među strankama da pravna osoba GRO 'Vladimir Gortan' Zagreb, koja je bila u zemljišnim knjigama upisana kao nositelj prava korištenja na spornim nekretninama više ne postoji.

Također je nesporno, ... da tuženik ad) 1) Gortan građevinarstvo d.d. nije pravni slijednik bivšeg GRO Vladimir Gortan, kao i da Hrvatski Fond za privatizaciju nije vlasništvo na tim nekretninama temeljem članka 47. Zakona o privatizaciji (NN br. 21/96, 71/97, 166/98 i 73/00).

Prema tome, sukladno odredbi članka 362. stavak 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ... na spornim nekretninama pravo vlasništva bi temeljem Zakona stekla Republika Hrvatska."

Polazeći od navedenog Općinski sud u Pagu zaključio je da "sklapanjem spornih ugovora ne bi bilo protivno Ustavu i prisilnim propisima, jer se radi o prodaji tuđe stvari (nekretnine) koja činjenica sama po sebi ne može imati za posljedicu ništavosti ugovora".

Konačno, Općinski sud u Pagu utvrdio je da sporni ugovori o kupoprodaji nekretnina nisu protivni moralu društva te, između ostalog, naveo:

"U odnosu na moralnost osporavanih ugovora stranke nisu sudu predložile niti dostavile u spis dokaze iz kojih bi se moglo utvrditi da se radi o nemoralnim nakanama odnosno pobudama za zaključenje osporavanih ugovora, pa i sam iskaz svjedokinje Braun Kleončić, predsjednice Udruge, potvrđuje da su u tom vrijeme svi kupci na sličan način kupovali svoje nekretnine, dakle da je to među kupcima bio 'uobičajen' način kupoprodaje, te ni ovi osporavani ugovori ne odskaču značajno od ostalih zaključenih kupoprodajnih ugovora pa stoga po ocjeni ovog suda iz provedenih dokaza ne proizlazi da bi se radilo o ugovorima 'protivnim moralu društva' kako to propisuje članak 103. ZOO-a.

Za istači je da svaka strana u parničnom postupku mora svoje tvrdnje potkrijepiti valjanim dokazima, da sud može svoju odluku donijeti samo na temelju utvrđenog činjeničnog stanja u tom postupku, a na temelju valjano provedenih dokaza, a također u ovom parničnom postupku teret dokazivanja stoji na tužiteljima."

4. Drugostupanjskom presudom djelomično je odbijena žalba podnositeljice i ostalih tužitelja i potvrđena prvostupanjska presuda u dijelu kojim se odbija tužbeni zahtjev kao neosnovan.

U obrazloženju drugostupanjske presude Županijski sud u Zadru, naveo je:

"(...)

Nakon ranije ukidne odluke u ponovljenom postupku sud prvog stupnja je utvrdio i zaključio da sklapanje spornih ugovora ne bi bilo protivno Ustavu i prisilnim propisima, jer se u osnovi radi o prodaji tuđe stvari (nekretnine) koja činjenica. suprotno opširnim žalbenim navodima, ne može imati za posljedicu ništavost ugovora, jer prema odredbi čl. 460. Zakona o obveznim odnosima ('Narodne novine', broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99), koji Zakon se ima ovdje primijeniti temeljem čl. 1163 Zakona o obveznim odnosima ('Narodne novine' broj 33/05 i 41/08), prodaja tuđe stvari obvezuje ugovaratelje, ali kupac koji nije znao, ili nije morao znati da je stvar tuđa, može, ako se uslijed toga ne može ostvariti svrha ugovora, raskinuti ugovor i tražiti naknadu štete."

III. PRIGOVORI PODNOSITELJICE

5. U ustavnoj tužbi podnositeljica je istaknula povrede članka 29. stavka 1. i 48. stavka 1. Ustava.

Podnositeljica nezadovoljna ishodom parničnog postupka u ustavnoj tužbi uglavnom ponavlja žalbene razloge te smatra da se u konkretnom slučaju radi o ugovorima koji su protivni moralu društva.

Predlaže usvajanje ustavne tužbe, ukidanje osporenih presuda te vraćanje predmeta na ponovni postupak.

IV. OCJENA USTAVNOG SUDA

6. Polazeći od navoda ustavne tužbe podnositeljice Ustavni sud razmatrao je ustavnu tužbu s aspekta moguće povrede članka 29. stavka 1. Ustava, koji glasi:

"Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud

pravično ... odluči o njegovim pravima i obvezama ...
(...)"

7. Ustavno pravo na pravično suđenje propisano člankom 29. stavkom 1. Ustava jamči zaštitu od arbitrarnosti u odlučivanju sudova i drugih državnih tijela. Obrazloženja sudskih odluka odnosno odluka drugih nadležnih tijela koja ne sadrže ozbiljne, relevantne i dostatne razloge za ocjenu kakva je odlukom dana, upućuju na zaključak o arbitrarnosti u postupovnom i/ili materijalnom pravnom smislu.

Primjenjujući navedeno pravilo na konkretan slučaj, u ovom ustavnosudskom postupku zadaća je Ustavnog suda bila samo utvrditi može li se način na koji su u konkretnom slučaju provedeni parnični postupak odnosno način na koji su sudovi obrazložili svoje odluke smatrati arbitrarnim i je li takvim postupanjem povrijeđeno pravo podnositeljice na pravično suđenje (odlučivanje) zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

8. Prema ocjeni Ustavnog suda u spornoj pravnoj situaciji presuđivala su tijela sudbene vlasti unutar svoje nadležnosti utvrđene zakonom. U dokaznom postupku provedenom pred prvostupanjskim sudom odlučne činjenice utvrđene su na način propisan mjerodavnim postupovnim propisom. Također je razvidno da je podnositeljica bila u mogućnosti pratiti postupak i sudjelovati u njemu, poduzimati sve zakonom dopuštene postupovne radnje i ulagati pravne lijekove, dok su osporene odluke donesene sukladno mjerodavnom pravu Republike Hrvatske.

Pri tome Ustavni sud smatra ustavnopravno prihvatljivim stajalište sudova izraženo u osporenim presudama prema kojem, prodaja tuđe stvari ne čini takav ugovor ništavim. (v. odluku U-III-2995/12 od 14. travnja 2015., www.usud.hr)

Slijedom navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da podnositeljici u konkretnom slučaju, nije povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

9. Ustavni sud utvrdio je da prigovori podnositeljice vezani uz članak 48. stavak 1. Ustava, na način kako su postavljeni u ustavnoj tužbi te u mjeri u kojoj bi u okolnostima konkretnog slučaja osporene presude mogle utjecati na ostvarivanje sadržaja tih ustavnih normi, ne upućuju na mogućnost povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom.

10. Slijedom navedenog, Ustavni sud je ocijenivši da ustavna tužba podnositeljice nije osnovana, na temelju članka 73. i 75. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst) odlučio kao u izreci.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
Antun Palarić, v. r.

Dostava (U-III-37/2014):

1. Udruga vlasnika apartmana i poslovnih prostora
Turističko-stambenog naselja Gajac
- n. r. Štefanije Braun Kleončić, predsjednice
2. Općinski sud u Pagu, Mandrač 3, 23250 Pag
uz povrat spisa broj: P-207/08
3. Centar za evidenciju i dokumentaciju Suda
4. Spis

Suglasnost ovog otpravka s izvornikom ovjerava
Pomoćnica glavnog tajnika Ustavnog suda
za ustavnosudsko poslovanje

